

CK.0000067144

N LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
N NHÀ NƯỚC VÀ PHÁP LUẬT

PGS.TS. NGUYỄN NHƯ PHÁT
(Chủ biên)

XÂY DỰNG HỆ THỐNG PHÁP LUẬT

THỐNG NHẤT, ĐỒNG BỘ, MINH BẠCH VÀ HIỆU QUẢ
TRONG NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN VIỆT NAM

Sách tặng

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI

**XÂY DỰNG HỆ THỐNG PHÁP LUẬT
THỐNG NHẤT, ĐỒNG BỘ,
MINH BẠCH VÀ HIỆU QUẢ
TRONG NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN
VIỆT NAM**

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam

Xây dựng hệ thống pháp luật thống nhất, đồng bộ, minh bạch và hiệu quả trong Nhà nước pháp quyền Việt Nam / Nguyễn Như Phát (ch.b.), Bùi Nguyên Khánh, Vũ Thư... - H. : Khoa học xã hội, 2014. - 372tr. ; 24cm

ĐTTS ghi: Viện Khoa học xã hội Việt Nam. Viện Nhà nước và Pháp luật. - Thư mục: tr. 366-371

1. Pháp luật 2. Nhà nước pháp quyền 3. Việt Nam

349.597 - dc23

KXK0025p-CIP

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN NHÀ NƯỚC VÀ PHÁP LUẬT

PGS.TS. NGUYỄN NHƯ PHÁT
(*Chủ biên*)

**XÂY DỰNG HỆ THỐNG PHÁP LUẬT
THỐNG NHẤT, ĐỒNG BỘ,
MINH BẠCH VÀ HIỆU QUẢ
TRONG NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN
VIỆT NAM**

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI
HÀ NỘI - 2014

TẬP THẺ TÁC GIẢ

PGS.TS. NGUYỄN NHƯ PHÁT

Viện Nhà nước và Pháp luật

PGS.TS. BÙI NGUYỄN KHÁNH

Viện Nhà nước và Pháp luật

PGS.TS. VŨ THU

Viện Nhà nước và Pháp luật

GS.TS. PHẠM HỒNG THÁI

Đại học Quốc gia Hà Nội

PGS.TS. PHẠM DUY NGHĨA

Đại học Kinh tế Thành phố Hồ Chí Minh

TS. LÊ MAI THANH

Viện Nhà nước và Pháp luật

TS. ĐẶNG VŨ HUÂN

Bộ Tư pháp

ThS. NGÔ VĨNH BẠCH DƯƠNG

Viện Nhà nước và Pháp luật

ThS. LÊ PHƯƠNG HOA

Viện Nhà nước và Pháp luật

ThS. HOÀNG KIM KHUYÊN

Viện Nhà nước và Pháp luật

ThS. NGUYỄN THỊ HƯNG

Viện Nhà nước và Pháp luật

ThS. NGUYỄN TƯ LONG

Văn phòng Quốc hội

CN. PHẠM ĐIỀM

Viện Nhà nước và Pháp luật

MỤC LỤC

Lời nói đầu	11
--------------------	-----------

Phần thứ nhất

HỆ THỐNG PHÁP LUẬT TRONG NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN: GIÁ TRỊ VÀ NHỮNG THUỘC TÍNH CƠ BẢN	15
---	-----------

I. Khái niệm và vai trò của pháp luật trong nhà nước pháp quyền	15
1. Đặt vấn đề	15
2. Khái niệm pháp luật	16
3. Vai trò của pháp luật trong nhà nước pháp quyền	27
4. Nghiên cứu pháp luật từ cách tiếp cận liên ngành	34
II. Pháp luật và phát triển: giá trị xã hội của pháp luật trong nhà nước pháp quyền	44
1. Dẫn đề	44
2. Mối tương quan giữa pháp luật và phát triển trong nhà nước pháp quyền	44
3. Tổng quan về du nhập pháp luật - Di sản và xây dựng thể chế	48
III. Những thuộc tính cơ bản của pháp luật trong nhà nước pháp quyền: công bằng, dân chủ, công khai, minh bạch, thống nhất và đồng bộ	58
1. Pháp luật phải nhất quán (thống nhất và đồng bộ)	58
2. Pháp luật phải công khai và dễ dàng truy cập đối với người dân	59
3. Pháp luật phải tin cậy được và dự đoán trước được	60

4.	Pháp luật phải đảm bảo công bằng xã hội	61
IV.	Hệ thống pháp luật trong nhà nước pháp quyền - cơ sở pháp lý cho việc tổ chức và hoạt động của các thiết chế nhà nước	63
1.	Khái quát chung về pháp luật trong vai trò tổ chức và hoạt động của các thiết chế nhà nước trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam	63
2.	Hệ thống pháp luật điều chỉnh tổ chức và hoạt động của các thiết chế nhà nước hiện hành	69
V.	Hệ thống pháp luật trong nhà nước pháp quyền - cơ sở pháp lý cho mối liên hệ dân chủ giữa cá nhân, nhà nước với các thiết chế tự quản và xã hội dân sự	72
1.	Nhận diện mối liên hệ dân chủ giữa cá nhân, nhà nước với các thiết chế tự quản của xã hội dân sự trong nhà nước pháp quyền	72
2.	Hệ thống pháp luật trong nhà nước pháp quyền - cơ sở pháp lý cho mối liên hệ dân chủ giữa cá nhân, nhà nước với các thiết chế tự quản của xã hội dân sự	74
VI.	Hệ thống pháp luật trong nhà nước pháp quyền - cơ sở pháp lý cho tổ chức quyền lực nhà nước khoa học và dân chủ thể hiện ở nguyên tắc phân công quyền lực: giữa các phạm vi quyền lập pháp, hành pháp và tư pháp; giữa trung ương và địa phương	76
1.	Các dòng tư tưởng của nhân loại về tổ chức thực hiện quyền lực nhà nước	76
2.	Hiến pháp 1946 đối với việc phân công quyền lực giữa lập pháp, hành pháp và tư pháp; giữa trung ương và địa phương	78
3.	Hiến pháp 1959 đối với việc tổ chức quyền lực nhà nước	80
4.	Quan điểm phân công, phối hợp quyền lực trong Hiến pháp 1980	81

5. Quan điểm phân công, phối hợp giữa các cơ quan nhà nước trong Hiến pháp 1992 (đã được sửa đổi, bổ sung năm 2001)	82
VII. Hệ thống pháp luật trong nhà nước pháp quyền - cơ sở pháp lý cho sự độc lập và đảm bảo công lý của tòa án và cơ quan tư pháp	85
1. Nhà nước pháp quyền và hệ thống pháp luật trong nhà nước pháp quyền	85
2. Xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, tạo cơ sở pháp lý vững chắc cho sự độc lập và đảm bảo công lý của Tòa án và các cơ quan tư pháp	87
VIII. Hệ thống pháp luật trong nhà nước pháp quyền - cơ sở pháp lý cho việc bảo vệ các quyền con người, quyền cơ bản của công dân	92
1. Mối quan hệ giữa pháp luật và quyền con người, quyền công dân trong Nhà nước pháp quyền	92
2. Hệ thống pháp luật bảo vệ quyền con người, quyền công dân	97
3. Đánh giá chung về hệ thống pháp luật bảo vệ quyền con người, quyền công dân	100
4. Những vấn đề hoàn thiện hệ thống pháp luật về bảo vệ quyền con người, quyền công dân	102

Phần thứ hai

THỰC TRẠNG HỆ THỐNG PHÁP LUẬT TRONG NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN VIỆT NAM HIỆN NAY	103
I. Hình thức và cơ cấu của hệ thống pháp luật - thực trạng và nhu cầu đổi mới	103
1. Hình thức bên ngoài của hệ thống pháp luật	104
2. Cơ cấu bên trong của hệ thống pháp luật	114

II. Thực trạng của hoạt động xây dựng pháp luật	120
1. Sáng kiến xây dựng pháp luật	120
2. Quy trình soạn thảo pháp luật - Vai trò của RIA	123
3. Thực trạng về hệ thống kiểm soát chất lượng quy định pháp luật và thực hiện RIA ở Việt Nam	131
4. Thực trạng pháp luật về ban hành văn bản quy phạm pháp luật	141
III. Thực trạng của hoạt động thi hành và áp dụng pháp luật	162
1. Thực thi và áp dụng pháp luật đảm bảo xây dựng hiệu quả Nhà nước pháp quyền ở Việt Nam hiện nay	162
2. Hình thức thi hành và áp dụng pháp luật	163
3. Cơ chế thi hành và áp dụng pháp luật	172
4. Ý thức pháp luật và vai trò của ý thức pháp luật trong việc thi hành và áp dụng pháp luật	183
5. Pháp chế và yêu cầu của pháp chế xã hội chủ nghĩa	186
IV. Thực trạng hệ thống pháp luật Việt Nam - nhận diện trên các tiêu chí thống nhất, đồng bộ, minh bạch, công khai	196
1. Lạm phát văn bản quy phạm pháp luật	196
2. Thống nhất, đồng bộ, minh bạch, công khai của hệ thống pháp luật - những cam kết của Việt Nam trong tiến trình hội nhập quốc tế	199

Phần thứ ba

YÊU CẦU VỀ TÍNH THỐNG NHẤT, ĐỒNG BỘ, MINH BẠCH, HIỆU QUẢ CỦA HỆ THỐNG PHÁP LUẬT TRONG NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN	217
I. Các tiêu chí bảo đảm tính thống nhất, đồng bộ, minh bạch và hiệu quả của hệ thống pháp luật trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam	217